

MYRIGHT

EMPOWERS PEOPLE WITH DISABILITIES

**Organisera
inkludera, agera!**

**Om rättigheter för personer
med funktionsnedsättning**

Mänskliga rättigheter för alla

Mänskliga rättigheter gäller alla människor. Trots detta har personer med funktionsnedsättning ofta inte full tillgång till sina rättigheter.

Diskriminering, otillgänglighet, fördomar, okunskap och bristande resurser är alla exempel på hinder som kan försvåra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga i samhället och att påverka sin livssituation. Det kan handla om möjligheten att delta i val, rätten att arva, ingå avtal eller att få föra sin egen talan. ★

LÄGET I SIFFROR

- › **1 miljard människor** har minst en funktionsnedsättning. En majoritet av dem är kvinnor.
- › **80 procent** av dem som lever med funktionsnedsättning bor i utvecklingsländer.
- › **1 av 4 hushåll** har en familjemedlem med funktionsnedsättning.
- › **1 av 20 barn** har en funktionsnedsättning.
- › **1 av 3 barn** med funktionsnedsättning går inte ut grundskolan. En majoritet av dem är flickor.
- › **1 av 5 kvinnor** lever med funktionsnedsättning. 1 av 8 män lever med funktionsnedsättning.

Fattigdom och funktionsnedsättning

De som lever i fattigdom har liten möjlighet att bestämma över sina egna liv och de förnekas ofta sina mänskliga rättigheter, vilket gör att de löper ökad risk att få en funktionsnedsättning. Samtidigt leder funktionsnedsättningar i sin tur till att människor många gånger hamnar i – eller får svårt att ta sig ur – fattigdom.

Personer med funktionsnedsättning blir mer utsatta för diskriminering, våld och övergrepp än andra, samtidigt som de ofta nekas vård, utbildning, arbete och möjlighet till politiskt deltagande.

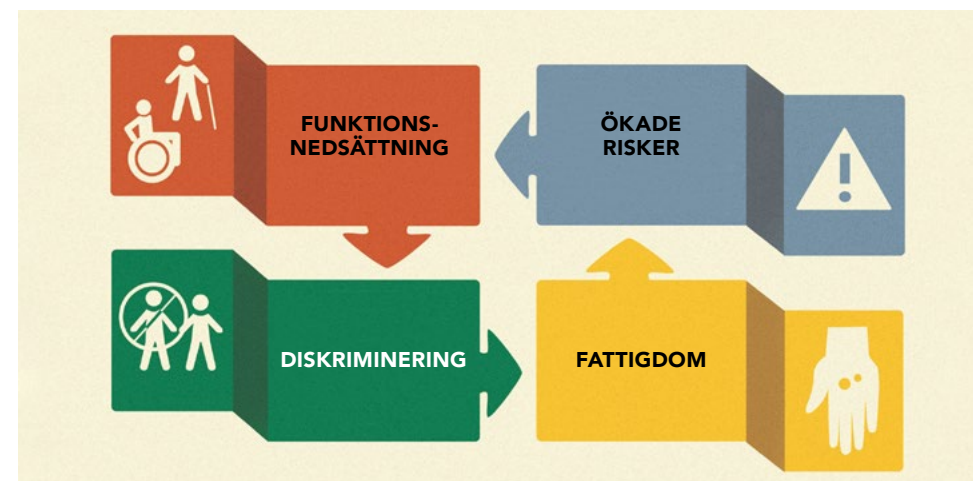
Oftast beror diskriminering och orättvisor på okunskap hos omgivningen. I vissa länder kan okunskapen leda till att det uppstår myter kring personer med funktionsnedsättning, som att funktionsnedsättning beror på förbannelser eller att det är smittsamt. Det hindrar människor från att få det stöd de behöver.

Personer med funktionsnedsättning, och deras familjer, löper också en betydligt högre risk att drabbas av ekonomiska och sociala orättvisor än andra. I många länder saknas sociala trygghetssystem, då är det upp till familjerna

sjelva att täcka upp för samhällets brister. Det slår hårdast mot de som redan är fattiga eller lever precis på gränsen till fattigdom.

Människor som lever i fattigdom riskerar i högre grad att få olika typer av funktionsnedsättningar. Det kan bero på dålig sjukvård, undernäring och bristande tillgång till rent dricksvatten.

Ofta är arbetsmarknaden i stort sett stängd för personer med funktionsnedsättning. Utmaningarna för dem som väl lyckats få ett arbete är många och olika hinder gör att det blir svårt att behålla ett arbete. ★

Ingen ska lämnas utanför – globala mål och rättigheter

KONVENTIONEN OM RÄTTIGHETER FÖR PERSONER MED FUNKTIONS- NEDSÄTTNING (CRPD)

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning främjar, skyddar och säkerställer mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Konventionen stärker det skydd som personer med funktionsnedsättning har och visar på områden där det behövs åtgärder för att alla fullt ut och på jämlika villkor ska kunna nyttja sina rättigheter.

AGENDA 2030

I Agenda 2030 har världens länder åtagit sig att gemensamt skapa en hållbar och rättvis värld innan år 2030. Agendan med dess 17 globala mål fokuserar bland annat på tillgänglig utbildning, sysselsättning, jämlikhet, hållbarhet och globalt engagemang.

Agendan leds av principen ”Leave No One Behind”/”Ingen ska lämnas utanför”. Det betyder att alla länder ska fokusera på att nå de mest utsatta och marginaliserade människorna. Personer med funktionsnedsättning är prioriterade grupper i agendan. ★

INKLUDERA MERA I UTVECKLINGSSAMARBETET

› För att alla ska nås av internationella utvecklingsprojekt och biståndsinsatser måste personer med funktionsnedsättning inkluderas. Verksamheter behöver utformas på ett för alla tillgängligt sätt.

Med ”inkludering” som ledord i planering, implementering och uppföljning kan vi nå fler och genomföra utvecklingssamarbete på riktigt.

VAD ÄR EN FUNKTIONS- NEDSÄTTNING?

- › Funktionsnedsättning innebär att en person har en varaktig nedsättning av en fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsförmåga.
- › Nedsättningen kan uppstå till följd av undernäring, vitaminbrist, sjukdom eller skada, vara medfödd eller ha uppkommit efter födseln.
- › Ibland syns det att en person har en funktionsnedsättning, ibland inte.

**INGEN SKA
LÄMNAS
UTANFÖR**

Lagstiftning brister i praktiken

I många länder finns det bra lagstiftning och inkluderande policyer. Trots detta kvarstår utanförskap, diskriminering och fattigdom. Ofta är det praktiska hinder, otillgänglighet eller okunskap som står i vägen för full inkludering, men ibland är det ren ovilja.

Om vägen in i en vallokal består av trappor och det inte finns ramp eller hiss, kan en person som använder rullstol inte komma in. En röstsedel som inte är utformad för personer med synskada innebär att de inte kan rösta anonymt. Och om valinformation inte ges på teckenspråk eller i skrift så kan döva och hörselskadade inte nyttja sin rösträtt på ett informerat sätt.

I vissa länder, såsom i Bulgarien och Malta, är personer med intellektuell funktionsnedsättning omyndigförklarade och därmed uteslutna från att delta i val.

EXEMPEL BOLIVIA

I Bolivia finns det en specifik funktionshinderlagstiftning som bygger på konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

I praktiken fungerar dock lagen dåligt på grund av diskriminering och otillgänglighet. Exempelvis är rätten till bostad inskriven i funktionshinderlagen. Men det är ofta mycket svårt att få tillgång till en bostad, då inkomstnivån som krävs ofta ligger betydligt högre än vad de flesta personer med funktionsnedsättning tjänar. ★

Bryt isoleringen

För att bryta den fattigdom, isolering och diskriminering som många personer med funktionsnedsättning lever i, behöver de stärkas i sin egenmakt, få mer kunskap om sin funktionsnedsättning och de funktionshinder som uppstår i mötet med det omgivande samhället.

Ett sätt att stärka personer med funktionsnedsättning är att stödja organisationer som drivs av personer med funktionsnedsättning själva. Genom att organisera sig kan personer med funktionsnedsättning gå samman och bli medvetna om sina rättigheter. Starka organisationer kan fungera som plattform för att bedriva påverkansarbete mot beslutsfattare och maktinnehavare och därigenom nå långsiktig och hållbar förändring.

Organisationerna kan också tillhandahålla tjänster som det offentliga inte erbjuder, såsom stöd i skolan, tolktjänst eller assistans. De fungerar också som demokratiskolor och ger praktiska erfarenheter av ledarskap.

Funktionshinderorganisationer spelar en avgörande roll för att bryta den isolering och fattigdom många personer med funktionsnedsättning lever i.

SAMVERKAN

Nationell och internationell lagstiftning är viktiga förutsättningar för förändring. Men det är när lagarna är på plats som det verkliga arbetet börjar.

Lagarna ska genomföras och följas upp och det ska säkerställas att det som beslutats faktiskt genomförs. Många funktionshinder-

organisationer arbetar ihärdigt med påverkansarbete och granskar maktinnehavare för att se till att de genomför program och handlingsplaner och att lagar efterlevs.

Genom att verka tillsammans får människor en starkare röst. Paraplyorganisationer som samlar olika funktionshinderorganisationer spelar en viktig roll i att identifiera gemensamma mål för påverkansarbete och att använda gemensamma resurser. Organisering gör att människor kan bidra till att förändra det samhälle de lever i och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor.

PARTNERSKAP

MyRight arbete vilar på idén om ett starkt partnerskap mellan en svensk funktionshinderorganisation och dess motsvarighet i verksamhetslandet. Det innebär en plattform att utbyta gemensamma erfarenheter och utmaningar av att leva med en funktionsnedsättning. Ofta har den svenska organisationen funnits längre och kan bidra med erfarenheter av organisationsutveckling och påverkansarbete, medan den lokala partnerorganisationen ger nya perspektiv och infallsvinklar.

” Genom att förmedla kunskap om rättigheter till personer med funktionsnedsättning bidrar organisationerna till att förändra livet för många tusental.

Många av partnerorganisationerna har på bara några år haft stor genomslagskraft tack vare deras kreativa och intensiva arbete. Det innebär ett utbyte av både lärdomar och stöd för alla parter. MyRight möjliggör samarbetet och stödjer både den svenska medlemsorganisationen och den lokala partnerorganisationen.

I Nicaragua är möjligheterna att utbilda sig

på högre nivå begränsade om man har en synnedsättning. Genom ett MyRight-projekt med Synskadades Riksförbund (SRF) och Organización de Ciegos de Nicaragua Marciela Toledo Asencio (OCN-MTA) har flera skolor anpassats så att studenter med synnedsättning kan studera vidare.

Samarbetet har också resulterat i utbildning i punktskrift och i funktionshinderfrågor för lärare. Det har inte bara bidragit till att förbättra situationen för specifika elever eller ett specifikt samhälle, utan också till förändring på en bredare nivå. Kunskapen fortsätter att spridas vidare. ★

MYRIGHT

är den svenska funktionshinderrörelsens paraplyorganisation för internationellt utvecklingsarbete. Vi bryter isoleringen, förändrar attityder och minskar fattigdomen.

Stöd MyRight!

När du stödjer MyRights arbete är du med och kämpar för att minska fattigdomen och stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Bli månadsgivare på www.myright.se

Swisha din gåva till: 123 900 11 08

Plusgiro: 90 01 10-8

